

sočnostjo počastil zborovanje, na kar zbrane učiteljice zakličejo navdušeno: Živio Gangl!

Deželni poslanec Gangl se na to zahvalja za pozdrav, rekoč, da nam prinaša tudi pozdrave od odbora „Deželnega slov. učiteljskega društva“, od čigar zborovanja je prišel pravkar. Izjavlja, da se bo zavzel z vso silo in verno za opravičene učiteljske zahteve in zastopal vedno in povsod enakopravnost učiteljic s kolegi. Pravi, da stoji na tem stališču ves klub narodno-naprednih poslancev, na druge poslance pa hoče vplivati po svojih močeh, da ne zadene kje na upor in nasprotstvo, da se vendar že reši prepotrebna regulacija učiteljskih plač. Iz resnične in velike ljubezni do učiteljskega stanu se hoče potruditi, da dobi vir za pokritje zvišanih plač, ki ne bo obremenil ubožnejših, pred vsem kmetijskih slojev.

To zagotovilo našega poslanca je bilo sprejeto navdušeno in z velikim odobravanjem.

Tajnica tovarišica Miklavčičeva poroča o društvenem delovanju, čigar natančni podatki so v letnem poročilu. Odbor je imel tekom leta tri seje, pri katerih se je bavil zlasti z vprašanjem, kako pomnožiti društvene dohodke in kako uspešno pomoči obolelim članicam? Na božičnem zborovanju je bil sprejet predlog, naj se nabirajo prispevki k 20 K, s katerimi bi se ustanovil sanatorij za obolele učiteljice. Proti temu predlogu so bili razni pomisleki, zato pravi poročevalka, da se zedinimo lahko pozneje v tem, kako sploh pomagati obolelim članicam. — V letnem poročilu je tudi sestavek V. Zupančičeve „O gospodinjstvih šolah“, na kar tajnica zlasti opozarja učiteljice. Društvo je imelo v minulem letu 176 rednih in 14 podpornih članic. Poročilo tajnice je bilo sprejeto z odobravanjem.

Tovarišica V. Zupančičeva priporoča, naj bi kolegince vzele tudi pero v roke, da bi se nam ne očitala vedno brezbriznost in stanovska zaspanost. Zato obljubijo kolegince: Mehletova, A. Miklavčičeva, Azmanova in Remžgarjeva, da izdelajo teme, ki jih je že pred 3 leti priporočala tov. Žerjavova.

Blagajničarka M. Maroutova je poročala o društvenem denarnem stanju. Čisto imetje blagajnice znaša 1426 K 86 h. Račune sta pregledali in odobrili tov. Omanova in Pogačnikova, na kar se je dal blagajničarki absolutorij.

O uspehih akcije za lastno zdravilišče učiteljic je poročala za odsotno tov. Štupco koleginja Sarkova. Poročilo njeno je kaj neugodno, ker je med učiteljicami še vedno premalo zavednosti za prelepo idejo, pa tudi premalo smisla in zanimanja za skupno delovanje. Žuljavim rokam delavk ni žal, darovati prispevkov za lastne interese, učiteljice pa ne marajo položiti nekaj kronic na žrtvenik samopomoči.

Na to se je vnela živahna debata, v katero so posegle z raznimi ugovori in pomisleki tov. Zupančičeva, Miklavčičeva, Novakova, Majerjeva, Bregarjeva, Zemljanova i. dr. o predlogu, ali naj se nabira še nadalje prispevke v svrhu ustanovitve lastnega sanatorija ali le za fond, od čigar obresti bi dajale podpore obolelim članicam? Po dolgotrajni debati je bil sprejet predlog J. Miklavčičeve, ki se glasi: Z obrestmi društvenega denarja se najame kje na jugu začasno dve sobi, v katerih bodo imele bolne članice brezplačno stanovanje. Prispevki za dom učiteljic se nabirajo še nadalje, tako da se s pomočjo nabornega fonda najeti prostori sčasoma razširijo.

Pri volitvi odbora je bil soglasno izvoljen sedanji odbor.

K zaključku je predlagala tov. J. Zemljanova, naj se za boljše medsebojno spoznanje in društveno navdušenje prireajo v raznih krajih sestanki učiteljic. Zakaj le tedaj, ako se večkrat snidemo, ako z zgledi navdušujemo druga drugo, pridobimo tudi one kolegince zase, ki se nas do sedaj ogibljejo, pridobimo si pa tudi ugled in spoštovanje javnosti.

Proti podržavljenju šolstva.

Praga, 17. aprila 1908.

—v— V Pragi se je vršilo veliko učiteljsko zborovanje, ki se ga je udeležilo učiteljsko vseh kategorij — od učiteljske visokih šol tja do otroških vrtec, napredna češka javnost, cela vrsta poslancev in voditeljev po-

litiških strank. V manifestu je tu proglasilo učiteljsko češki javnosti iskrene in nezlomne bolesti in težnje narodnega učiteljstva in češke šole; na istem zborovanju je zaprosilo učiteljsko napredno in narodno javnost, da ga štiti pred zasledovanjem, ki so ga zakrivali klerikaleci, in se izjavilo odločno in z vso silo za zahtevo, ki je tudi osnovna zahteva v politiki narodno naprednih strank in ki tvori temeljni kamen naši narodni eksistenci v bodočnosti, to je za — ponarodenje našega šolstva.

Zahtevo ponarodenja češkega šolstva smatramo tudi mi — tako pravi vodja sedanje češke politike dr. Kramář v „Dennu“ — napram nesprejemljivemu geslu „Podržavite šole!“ ki ga je proglasila „Jednota učiteljskega meščanskih šol“ — za smoter njega težnja in hočemo zato narodno in političsko zahtevo zvesto delovati tudi v bodoče, ker vidimo, da prihaja narodu korist samo le iz šol, ki jih vodimo v duhu našega naroda, v duhu njegove zgodovine in osebnosti. Iz svojih političskih bojev predobro poznamo pomen centralizma in že davno smo odrasli onemu političskemu detinstvu, da bi ta centralizem še posilnjevali in da bi mu dovoljevali vrivati se tja, kjer smo si težko priborili naše autonomno pravo in kjer bi tako ojačen vpliv centralizma pomenjal brezdvomno političsko in kulturno škodo.

Nasprotno, mi se moramo boriti za ojačenje autonomnega vpliva in odbornih pedagoških zastopnikov v našem šolstvu; borili se bomo za večje njih število in večjo njih pravomočnost.

Učiteljsko zborovanje je pokazalo jasno, da stoji učiteljsko naših ljudskih in meščanskih šol v ogromni večini zvesto pri naših proticentralizacijskih težnjah in da smatra boj za ponarodenje šolstva za potrebnega, najsi je tudi v predvečer zborovanja učitelj mešč. šole Vaclav Beneš v „Jednoti“ praškega učiteljskega „Komenský“ zagovarjal še obupnejše „potrebo“ podržaviti šolstvo, najsi je tudi proglaševal, da je „ponarodenje šolstva fraza“, in dasi je soglašalo okrog 40 navzočih z njegovo „podržavljevalno“ resolucijo, je vendarle nedeljsko zborovanje odločno odklonilo njegove nazore in podržavljevalne težnje.

Narodno učiteljsko je vršilo ta dan svojo dolžnost napram narodu, kulturi in napredku!

Nekateri detajli pomembnega zborovanja ki je bilo sklicano ob skrajno razdraženi misli vse javnosti zaradi poslednjih klerikalnih naskokov na učiteljevo svobodo, nesrečno izproženega gesla o podržavljenju meščanskih šol in o definitivnosti okr. šolskih nadzornikov, so vredni, da si jih zapišemo.

„Jednota učiteljskega mešč. šol“ je sprejela poslednji dve zahtevi za svoje, toda narodno napredna žurnalistika in z njo ogromna večina učiteljske vseh kategorij jih je ostro odvrnila. Na nedeljskem zborovanju je govoril zlasti prepričevalno starosta ZUSIU J. Černý in c. kr. šolski svetnik Metelka. Ta dolgoletni c. kr. profesor je v nenavadno sijajnem in tudi utemeljenem govoru popolnoma pobil v naglici in umetno nagromadene razloge Beneša in O. Skalickega za „podržavljenje šolstva“. G. Metelka nam je pokazal na podlagi števil, kako bi v slučaju „podržavljenja“ finansirali šolstvo pasivnih kronovin in onih s slabo šolsko upravo in pokazal na ojačenje klerikalnega vpliva in utesnjevanje šolstva narodnih manjšin.

Zlasti imponiral je nastop naših žensk učiteljic. Ko je g. Beneš proglasil, da se „mi učitelji ob sedanjem sistemu tresemo“ — kar bi pač ne smel trditi za vse učiteljsko, marveč le za sebe! — je odvrnila učiteljica gđ. Tumova odločno to besedo za zavedne učiteljice in g. Černý za učitelje; da, učitelji — izven malo izjem — se že tako lahko ne tresejo in v bojih za naše šolstvo in našo kulturo so zmogni vseh obeti, nadejajoč se, da stoji za njimi pošteno vsa češka žurnalistika in češko poslaništvo.

Predsedništvo je podalo na tem zborovanju lojalno tudi besedo obema zagovornikom „podržavljenja“, g. Skalickega in g. Beneša, ki pa sta tako slabo utemeljevala svoje stališče, da je na stotine navzočih odklonilo njiju resolucijski dodatek (približno proti 20 glasom) in se izreklo za resolucijo, ki zahteva ne podržavljenja, marveč ponarodenje češkega šolstva.

Opomba uredništva: Objavljamo te vrstice doslovno in bi, če bi bili tudi

sami močni, napredni narod Čehov, to resolucijo o ponarodenju šolstva iskreno pozdravljali, tako pa se nas polasčajo žalostne in breznaadne misli o izpolnitvi naših želj, naših teženj, saj stojimo s svojim slovenskim geslom za podržavljenje v diametralnem nasprotju s češkim učiteljsvom.

Tu se križata dve avstrijsko-slovenski ideji, na eni strani federalizem autonomnih dežel, na drugi strani državno pravo zgodovinskih kraljestev, in bojimo se, da bo nekoč to ona preporna skala, ki se ob nji razbije naša vzajemnost slovenska. Želimo iz vsega srca, da ne bi trdili prav pesimisti, ki proročujejo, da nas bodo bogati in močni bratje Čehi ob dani priliki izigrali za svoje kraljestvo, saj kaj drugega se pravi, čemu financirati šolstvo pasivnih kronovin in najsi gre tudi za šolstvo, in to je za kulturo ubožnejših slovenskih narodov!

Disciplinovanje nadučitelja Alojzija Konečnega.*)

△ Značilen slučaj se je primeril ravno kar na Moravskem, slučaj, ki ga lahko avstrijsko učiteljsvo zapiše z rdečimi črkami v anale svojega trpljenja.

In ta slučaj je: disciplinovanje nadučitelja Alojzija Konečnega v Češkem Bohdikovu na Moravskem, visoko pod Snežnikom.

Tovariš Al. Konečný je bil že dokaj častitren v peti tako Nemcem kakor klerikalcem. Mož uživa velik ugled ne le med moravskim učiteljsvom, zakaj on je podpredsednik moravsko-češke učiteljske zveze in blagajnik organizacijskega fonda moravskega češkega učiteljskega, temveč tudi med tamošnjim prebivalstvom; službuje že 31. leto.

Mož je vedno zastopal neustrašeno napram javnosti svoja načela, bil je učitelj v pravem pomenu besede, modernih nazorov, ki je vedel ceniti prislovico, da je oni učitelj, ki deluje edino le v šoli — samo pol učitelja, pravi učitelj, deluje tudi v javnosti za svoj narod.

Nemci, posebno pa klerikaleci so že dlje časa pisano gledali tega neustrašenega prvoborilca moravskega učiteljskega. Zbirali in zbirali so gradivo leta in leta in slednjič so ga toliko nabrali, da so upali doseči pri višji oblasti uspeh. Tožba je obsegala sledeče točke: 1. Je delil med češko javnost letak: „Svoji k svojim“ — zaradi česar je bil kaznovan pri okr. sodnji olomuški; 2. se je udeležil l. 1905. čeških shodov, ki so bili uprizorjeni zaradi agitacije za geslo: Svoji k svojim; 3. nabral za stavkujoče delavce v Zagrebu 10 kron; 4. je govoril l. 1906. na shodu narodnih čeških socialistov o moderni šoli, o ločitvi cerkve in šole; 5. je kandidoval proti klerikalnemu kandidatu v dež. zbor; 6. je s svojim nastopom prepričal, da se ni ustanovila v Češkem Bohdikovu javna nemška šola in 7. je baje pregovoril vdovo nadučitelja Talpe iz Komnata, da naj ne da svojega umrlega moža cerkveno pokopati in on se je s šolsko mladino udeležil tega pogreba.

Na Moravskem imajo sicer precej moderen disciplinarni zakon, a vključ temu je disciplinarni odsek c. kr. moravskega deželnega šolskega sveta spoznal tovariša Al. Konečnega krivim, in sicer z ozirom na točke 4.—7. ter izrekel sledečo obsodbo: Nadučitelj Alojzij Konečný se 1. degradira za učitelja in 2. se kazensko prestavi.

Ko je češka javnost zvedela za to disciplinovanje, je zavrelo skoro po vsem češkem Moravskem. Dne 17. marca je zborovala v sokolskem domu v Brnu na tisoče broječa množica v znak protesta. Shod je otvoril profesor na brnski tehniki Kolonšek. Ostro je govoril proti temu discipliniranju poslanec dr. Stransky. In temu govorniku so se pridružili profesor Masaryk, državni poslanec-učitelj Lisy, deželni poslanec Fischer, profesor dr. Novak in socialni demokrat Stejskal. Po shodu so se podali zborovalci pred „Narodni dom“, kjer se je zbrala našeta množica. Tu so zopet govorili mnogi govorniki, med drugimi poslanci

*) Kdor se hoče natančneje poučiti o zadevi tovariša Al. Konečnega, temu priporočamo ravno kar izšlo brošurico: „Disciplinovanje nadučitelja Konečnega“. Napisal Vitezslav Václavský. Cena 10 h. — Dobi se pri upravitelstvu češkega učit. lista „Vestník“ v Brnu (Morav. ako. knjižotiskarna). Jako poučna brošurica. Pis.

dr. Stransky, Lisy, Fischer, Votruba, Svoboda, Filipinski, pozivljajoč, da se tesno združijo v mogočno fronto proti klerikalcem in Nemcem. — Po shodu je odšel del demonstrantov pred stanovanje deželnega šol. nadzornika Ofrednička, kjer so mu napravili pošteno „mačjo muziko“ — a drugi viri pripovedujejo, da so Ofrednička celo pretepli. — Taka usoda je doletela uredništvi klerikalnih listov „Moravska Orlice“ in „Hlas“, a poslancema baronu Pražku in dr. Koudeli so pobili okna.

To „masreglovanje“ je dobilo svoj odmev tudi v deželni zbornici. Socialno-demokratski poslanci, kakor tudi agrarni so vložili oster protest proti temu discipliniranju, a klerikalni poslanci so hoteli oslabiti ta protest ter so vložili na vlado poziv, kaj misli ukreniti proti posameznim učiteljskim društvom, ki tako demonstrativno posegajo v politiko.

Tovarišu A. Konečnemu je to „masreglovanje“ prineslo mnogo časti, zakaj osrednji odbor moravsko-češke učiteljske zveze mu je poslal gorko zaupnico, a moravsko-češke učiteljice, združene v svoji zvezi, so pa izrekle enako zaupnico njegovi ženi, ki je tudi učiteljica. Konečný je bil tudi obenem voljen zaradi tega častnim občanom in častnim članom mnogih občin in društev, a skupno češko učiteljsvo mu je podarilo časten dar 10.000 K, ki naj mu nadomesti ono, kar mu je odjedel c. kr. deželni šol. svet na priprošajo združenih klerikalcev in Nemcev.

Za nas pa nastane slednjič vprašanje: Ali nima za nas ljudskošolsko učiteljsvo veljave zakon z dne 13. junija 1859. l., objavljen v državnem zakoniku št. 171 z dne 5. septembra 1859. l., glaseč se: „Seine k. k. Apostolische Majestät haben mit Allerhöchster Entschliessung vom 13. Juni 1859 anzuordnen geruht, dass die Strafe der Degradierung von nun an bei Beamten nicht mehr einzutreten hat und dass Vergehen, worauf diese Strafe bisher gesetzt war, insofern denselben eine unehrenhafte Handlungsweise zugrunde liegt, künftig unnachsiehtlich mit der Dienstentlassung zu ahnden sind, während andere in diese Kategorie nicht fallende Vergehen größerer Art mit der strafweisen Versetzung, nach Umständen auch in andere Kronländer, unter Beobachtung der diesfalls bestehenden Vorschriften vorzugehen ist.“ —

In to postavbo treba imeti v evidenci!

Slovenskemu učiteljsvu v Istri.

Že v 11. številu „U. T.“ je bilo povedano, da bodo v kratkem potrjena nova pravila „Slovenskega učiteljskega društva za kopraki okraj“. Pravila so bila predložena namestništvu 6. marca t. l. in vsled §§ 6 in 7 drž. zakona 15. novembra 1867 so postala 3. aprila pravno veljavna.

Društvo se imenuje po novih pravilih „Slovensko učiteljsko društvo v Istri“. Ime se je izpremenilo zaradi tega, ker ima mnogo udov iz voloskega okraja.

Po odstavku a) § 4. novih pravil je lahko pravi društvenik vsaka službujoča ali upokojena učiteljska oseba slovenske narodnosti v Istri, javnih in zasebnih, visokih, srednjih in ljudskih šol ter otroških vrtec. Dosedaj je imelo društvo 35 pravih članov, a samo službujočih ljudskošolskih oseb je 46. Iz tega je razvidno, da je 11 ljudskošolskih učiteljskih oseb, ki niso člani društva. Že v zgoraj navedeni števil. „U. T.“ je bilo rečeno, da so takšni podobni suhim listom, ki jih je odpihala jesenska burja s krepkega drevesa. Kaj se zgodi s takimi listi? — Zato naj ne bo v Istri niti ene slovenske učiteljske osebe, ki bi ne bila ud „Slovenskega učiteljskega društva“.

Dne 7. maja se bo vršil redni občni zbor v Dolini. Odbor upa, da bo všeč udom, ker je določil kraj kolikormogoče v središču. Dnevni red in drugo se priobči pravočasno, a opozarja se na odstavek f) § 7. novih pravil, ki pravi: Vsak pravi ali podporni ud plača letnine 3 K; pravi društvenik plača dalje še po 1 K za vsak občni zbor, katerega se ne udeleži.

Opozarja se dalje že sedaj, da bodo na dnevnem redu poleg predmeta, določenega po § 23. novih pravil, tudi druge za učiteljsvo življensko znamenite zadeve. Naj omenim le

to: Od vseh strani se nam zatrjuje, da vlada nima nič proti sankciji zakona, sprejetega oktobra 1907, a vendar ljudskošolsko učiteljstvo v Istri mora še vedno stradati. Znamenja kažejo, da ga ni zastopnika, ki bi se potegnil pri osrednji vladi za ljudskošolsko učiteljstvo. Zaraditega se nam je treba dogovoriti in do- ločiti, kako bomo nadalje nastopali vsi edino, da pridemo do zastopnika, ki bo z učiteljstvom čutil vse potrebe in se zaraditega tudi krepko potezal za učiteljstvo. Zato kličemo: „7. maja naj vsaka slovenska učiteljska oseba prav go- tovo pride k občenemu zboru v Dolino!“

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Narodna Šola je imela svoj XXXV. občni zbor v Narodnem domu v Ljubljani dne 15. aprila t. l.

Ko je predsednik tov. A. Razingar konstatiral sklepčnost, je poročal tajnik tov. J. Cepuder o društvenem delovanju in sicer tako-le:

Čast mi je, da zopet poročam o delo- vanju „Narodne Šole“ v ravnokar minolem letu. Pri zadnjem občenem zboru, ki se je vršil dne 27. marca 1907 ravnodu, je bilo poverjeno društveno delovanje odboru, ki se je takoj po občenem zboru v svoji prvi seji konstituiral tako-le: Anton Razingar, predsednik, Jakob Dimnik, podpredsednik, Alojzij Kecej, blagaj- nik, Josip Cepuder, tajnik. V odboru so bili: Jakob Furlan, Ivan Krulac, Janko Likar, Juraj Režek in Fran Ks. Trošt.

Pregledniki računov so bili: Franc Ga- bršek, Luka Jelenc in Janez Levec.

Predlogi, ki so se postavili pri tem občenem zboru, so se izvršili v kolikor je bilo to mo- goče in kolikor so dopuščale okolščine. Le opozoritev založnikom raznih učil, da se izda- nim slikam in podobam preskrbe in slovenska imena, je „Narodna Šola“ opustila, ker to društvo zbog piščih podpor, ki jih uživa ne narača pri založnikih raznih učnih slik in podob, ki si jih morajo itak omisliti šole same, ampak se peča edinole z razpošiljanjem šolskih zvezkov in enakih samoučil.

V drugi seji so se znižali odstotki, ki jih daje „Narodna Šola“ na 10, ker nam že več let izostaja podpora nedeljujočega kranjskega deželnega zbora.

Pri zadnji seji se je določil današnji občni zbor in njega vzpored.

Med letom so se vložile prošnje na razne hranilnice in posojilnice za podporo. Nekatere so nam podpora že dovolile od drugih pa je pričakovati ugodne rešitve. Le glede kranjskega deželnega zbora smo še negotovi, ker ne vemo kako bo upošteval naše težnje in ako bo sploh deloval v doglednem času.

Tudi za ustanovitev slovenskih srednjih šol in slovenskega vseučilišča je poslal odbor našega društva petico državnemu zboru, v kateri se pa ne ve kakšna usoda ji je odme- njena. Da se je gmotno stanje „Narodne Šole“ nekoliko izboljšalo, ima se ta zahvaliti pok. tov. Travnu, ki ji je zapustil nad 3000 K, katere je pa sodišče naložilo v „Ljubljanski mestni hranilnici“, in od katerih se smeje uporabljati le vsakoletne obresti. Glavnica je nedotakljiva.

Sicer je pa tajniku „Narodne Šole“ težko kaj zanimivega povedati, ker je vse delovanje tega društva nekako mirnega značaja in se suče le okrog naročevanja in nakazovanja šol- skih zvezkov in enakih samoučil. Le tuintam prekine ta idilični mir kaka bomba, ki prileti od tega ali onega naročnika, ki iz kateregakoli vzroka ni dobil pravočasno — vendar prav v zadnjem trenutku — naročenega šolskega blaga. Pa na to smo že tako navajeni, da nam kar nič ne moti spanja in nas ne spravi iz vsakdanjega ravnotežja. Pa saj pri taki neza- dovoljnosti učiteljstva ni čuda, da je to tako nervozno!

Moje poročilo je pri kraju. Izreči mi je še prav preiskreno zahvalo slavni „Kranjski hranilnici“, mestnemu magistratu ljubljanskemu, „Kmetki posojilnici“ in „Obrtno pomožnemu društvu“, ki vsako leto drage volje podpirajo naše društvo in brez katerih bi „Narodna Šola“ prenehala biti to, kar je!

Poročilo je bilo sprejeto soglasno. Blagajnik Kecej poroča o društveni imovini ob sklepu računa in sicer:

Neizplačano volilo 280 K; prihranki in 18 podpornih ustanovnin 40 K, ter 49 usta- novnin ljudskih šol 40 K so naloženi na hranilnih knjižnicah št.: 6, 9, 25, 309, 2420 in 180.240 v skupni vrednosti z dne 31. de- cembra 1907 ter v dolgovanju (točka 12) 929 K 63 h; blagajnična imovina 31. decem- bra 1907, 37 K 83 h; volilo Jos. Travnja hra- nilna knjižnica št. 57.578 3682 K 73 h; ne- vplačani računi 942 K 93 h. Skupna imovina koncem leta 1907 5873 K 12 h. Mimo lan- skega leta 2646 K 97 h je torej več imetja 3226 K 15 h.

Zborovalci so imeli v rokah tiskane ra- čune. Poročilo je bilo sprejeto soglasno in z odobranjem.

V odbor so bili voljeni enoglasno: An- ton Razingar, predsednik; Jakob Dim- nik, namestnik; Jos. Cepuder, tajnik; Alojzij Kecej, blagajnik; Jak. Furlan,

Jos. Gregorin, Janez Likar, Juraj Režek, Fr. Ks. Trošt, odborniki. — Pregledniki računov: Janez Levec, L. Je- lenc in A. Smrdelj. — Sprejet je bil predlog, da se postreže članom z blagom kakrš- nega žele.

Iz Ljubljane. Ljubljansko učiteljsko društvo je priredilo 14. t. m. v restavraciji hotela „Seidl“ mnogobrojno obiskan učiteljski večer.

Predsednik društva, tovariš Jakob Dim- nik, je prisrčno pozdravil navzoče, predvsem deželnega poslanca Gangla, predsednika „Slovenske Matice“ g. dr. Ilešiča, vodi- telja goriških učiteljev, Križmana, ter ljubljanske najmlajše tovariše, ki so v tako lepem številu prišli na večer.

Nato je predaval tovariš Jelenc o „šolsko-higijenskem kongresu in razstavi v Londonu“. Predavanje se natisne v „Učit. Tovarišu“.

Splošno zanimivi temi so sledili poslu- šalci z vidnim zanimanjem in burno ploska- nje na koncu je bilo znak iskrene zahvale predavatelju.

Nato se je razvila prosta zabava. Zborni pevci so zapeli par lepih pesmi, krepki go- vori so pa bili sprejeti z navdušenjem, zlasti oni dež. poslanca Gangla, kateremu so se pri- rejale prisrčne ovacije od vseh strani.

II. občni zbor učiteljske tiskarne se je vršil dne 15. aprila t. l. v tiskarniških pro- storih. Zadržnikov je bilo navzočih 44. Ko predsednik zadržnikov L. Jelenc odpravi zbor in konstatira sklepčnost, preide se na dnevni red. Poročilo upravnega sveta o zadržnem poslo- vanju se je odobrilo brez ugovora. Zapisnik o reviziji, ki jo je izvršila „Zadruga zveza v Celju“ dne 16. sept. 1907 je doslovno prebral predsednikov namestnik in član upravnega sveta tov. Karol Wider. Zadržniki so čuli strokov- njaško priznanje o poslovanju v tiskarni.

O računskem zaključku za l. 1907. poroča isti poročevalec. Obravnava se točka za točko in pri posameznih postavkah se dačo na željo zadržnikov potrebna pojasnila.

O rač. zaključku in poslovanju upravnega sveta je poročal predsednik nadzorstva Jakob Dimnik ter predlagal, naj se podeli upravnemu svetu absolutoriji.

V imenu upravnega sveta je stavil pred- sednikov namestnik Karol Wider predlog, naj se čisti dobiček v znesku K 2250-92 razdeli tako, da se izplača 5% dividenda na polno vplačane deleže v znesku K 1389-36. Ostali znesek K 861-56 pa naj se pripiše rezervnemu fondu, ki s tem naraste na K 1277-14. Ta predlog je sprejel občni zbor soglasno.

Pri volitvi v nadzorstvo predlaga zadrž- nik Al. Kecej volitev z vzklikom. V nadzorstvo so voljeni: J. Dimnik, Jakob Pretnar, Vendelin Sadar, Franc Škulj, Jakob Žirovnik.

Zadržnik Anton Likotar izraža željo, da bi upravni svet ob času pošiljanja tiskovin po potrebi nastavljal eno ali dve moči, da bi se po- šiljatev z računom vred mogla izvršiti o pravem času.

Krožek št. Vid pri Ljubljani je imel sestanek 9. t. m. pri „Slepem Janezu“, kjer smo posedeli v živahnem pogovoru čez 9. uro. Majev sestanek bo pa 7. maja ob dveh popoldne na Šmarni gori. Ob petih se vrne v Tacen k g. Sajovicu in odtod v Vižmarje, odkoder gre vlak proti Ljubljani ob polu 9., na Gorenjsko pa ob tri četrti na 8. Na zdar!

Učiteljsko metliškega sodnega okraja se vladno vabi k prijateljskem sestanku dne 7. maja t. l. ob 2. uri popoldne v go- stilnici pri „Lenki“. Prosi se obilne udeležbe!

Štajersko.

Učiteljsko društvo za ptujski okraj je zborovalo 2. dan aprila v okoliški šoli po vzporedi: 1. Dopisi. 2. Predavanja. 3. Predlogi glede jubilejske slavnosti.

Pot je bila jako slaba, vendar se je zbo- rovanja udeležilo 26 tovarišev in tovariše.

Predsednik odpravi zborovanje z nazna- nilom, da se nam je nanovo pridružila tov. Job Janja od Sv. Marka.

Pri čitanju došlih dopisov smo se z ve- seljem uverili, da je „Zveza“ oživela k novi, živahni delavnosti.

Jako zanimivo je bilo predavanje tov. Klemenčiča. Opisal nam je vse znamenitosti, ki jih je videl ob svojem počitniškem popoto- vanju na Dunaj in v Prago.

Glede splošnega vtiska smatra preda- vatelj Prago za mnogo bolj zanimivo nego Dunaj.

Posebno v zgodovinskem oziru je Praga nad vse zanimiva. Tu je mnogo zgodovinskih spomenikov, ki so bili svedoki važnih, daleko- sežnih dogodkov. Da predavatelj ni osamljen s svojo sodbo, izpričuje dejstvo, da se v Pragi mnogo več tujcev opaža nego na Dunaju.

Glasno priznanje je zahvalilo tovariša predavatelja na njegovem trudu.

Glede jubilejske slavnosti sklene društvo prepustiti odboru, naj ukrene potrebno po lastnem preudarku.

Učiteljsko društvo za ormoški okraj je zborovalo 5. aprila t. l. v Ormožu. Navzočih je bilo 23 udov ter gđ. Herzog kot gost. Dru- števni predsednik tov. Jos. Rajsp je v svojem nagovoru našel vzroke, da zahajaj pravi učitelj, oziroma prava učiteljica k društvenim zborova- njem. Zatem omeni odhajajočega tov. Slanca,

ki pride za nadučitelja v Petrovče, ki je bil 16 let v našem okraju ter dosti dobrega storil, posebno za svoj okoliš, ki je sedaj najbolj na- preden; rad je zahajal v naš krog, ter bodril učiteljstvo navzgor in naprej. Največ zaslug pa si je pridobil kot zastopnik učiteljstva v okraj- nem šolskem svetu. Učiteljsko društvo za or- moški okraj mu je za njegove dobre dosti hvale dolžno, ter mu želi na novem mestu naj- boljšega uspeha. Tov. Slanc se v toplih besedah zahvaljuje in poslavlja, želeč učiteljskemu dru- štvu, da bi v lepi slogi napredovalo.

Med došlimi dopisi so najvažnejši oni od „Zveze slov. štaj. učiteljev in učiteljic“. Sklene se delovati na to, da bo udeležba na „Jubilej- skem koncertu“ od naše strani dobra, in se kolikor mogoče dosti vstopnic razproda. — Uči- teljsko društvo pristopi k „Prvi avstrijski splošni zavarovalnici proti neugodam“, ki prevzame od- škodnino, katero bi posameznik moral po po- stavi povrniti tretjim osebam.

Tov. Robert Košar je predaval „O tajni kvalifikaciji“. Dobro premišljena razprava o tem aktualnem predmetu se vzame z zadovoljstvom na znanje, ter se referent naprosi, da stavi to- zadevne predloge pri prihodnjem zborovanju „Zveze slov. štaj. učiteljev in učiteljic“.

Prihodnje zborovanje se vrši v maju, ter se bo na željo g. nadzornika pri tej priliki vršila volitev zastopnika v okrajni šolski svet.

Po dnevnem redu so se zborovalci sešli v gostilnici gospe Gomzijeve. Tukaj se je pri- družilo nekaj ljubih gostov Ormožanov, da se tudi poslove od našega tov. Slanca. Odhajajo- čemu so govorili društveni predsednik nadučitelj Rajsp, dež. sodni svetnik dr. Presker, okrožni zdravnik dr. Kristan, nadučitelj Porekar in drugi, ki so vsi naglašali Slancevo plodonosno šolsko, kakor izvenšolsko delovanje. Tov. Slanc pa ob- ljubljia delovati, kakor je dosedaj tudi vnaprej, v dobrobit šole in naroda in izjavi, da ostane še ud našega učiteljskega društva.

Konjiško učiteljsko društvo zboruje v nedeljo, dne 3. majnika, točno ob de- setih dopoldne na Prihovi. Vzpored: 1. Zapisnik. 2. Dopisi in razgovor o njih. 3. Poročilo a) o Zvezinem zborovanju v Celju — tov. Kožuh; b) o zadnjih dveh po učit. društvu prirejenih roditeljskih sestankih — tov. pred- sednik. 4. Osnutek društvene kronike — tovariš Časl in Jurko. 5. Zgodovina šole na Prihovi — tov. Serajnik. 6. Predlogi in slučajnosti. Zaradi obeida naj naznani vsak svojo udeležbo najpo- zneje do 1. majnika tov. nadučitelju Serajniku na Prihovi. Na mnogobrojni posej našega „ma- lisa“ vabi vladno predsednik.

Srednješolski vestnik.

**** Ravnatelj goriške gimnazije** dr. Simzig gre koncem tekočega šolskega leta v pokoj. Goriški Slovenci želijo, da zasede to mesto Slovenec.

**** Matura na ljubljanski priprav- niki** bo pismena od 15. do 19. maja, ustna pa od 22. junija do 11., oziroma 13. julija. Šolsko leto se konča z 20. junijem, na vladnici pa dne 4. julija.

**** Zepozne razmere na realki v Gorici.** Zepet delujejo dvojke, zapor, izklju- čenja, prostovoljni izstopi zaradi brezobzirnega in brutalnega nastopanja nemških profesorjev. Zepet je v ospredju tisti naduti suplent Brechler, ki je gospodar goriške realke. Sin je nekega nadzornika, zato mu je dovoljeno vse. — V deželnem zboru bo treba korenito obračunati z nadutimi uničevalci slovenske mladine.

**** Stoletnica celjske gimnazije — nemškonaacionalna slavnost?** V „Domovini“ čitamo: Poročali smo že, da misli celjska višja gimnazija obhajati meseca junija na slavnosten način stoletnico svojega obstanka. Ta slavnost pa bi naj po načrtu imela popolnoma nemški značaj, kar bi ne žalilo samo narodnega čuta slovenskih dijakov, ki jih je na višji gimnaziji dobro polovico, temveč bi tudi branilo Slovence, katerih se je vendar izšlo na tem zavodu lepo število, udeležiti se slavnosti. Ali se naj le jemlje ozir na proforski zbor, ki je na hvalo ponemčevalni učni upravi popolnoma nemški in na one od vseh vetrov navedane nemške fantiče, ki danes nasilno dajejo zavodu nekako nemško lice? Misli se namreč prirediti v tu- kajšnjem nemškem mestnem gledališču slavnostna akademija s petjem, deklamacijami in enodejanjko. Pelo, deklamiralo in igralo bi se seveda vse nemški. Kako pridejo slovenski dijaki do tega, da bi s sodelovanjem poveljevali nemški značaj zavoda, ki ga vzdržujejo njih starši s svojim davčnim denarjem? Kako pri- dejo slovenski starši do tega, da bi se dali zaliti? Pravično bi bilo, da se vsaj poje in de- klamira tudi slovenski. Nikakor pa se ne sme slavnost prirediti v mestnem gledališču, v lo- kalu, kjer so že večkrat gledališki igralci raznih potujočih šmir na nečestven način žalili in za- smehovali z obra Slovence! Smešno pa je, da bi pri telovadnem nastopu telovadili, kakor nameravajo, slovenski fantje v turnerski obleki! Stvar se ni povsem določena — a povemo že danes, da se homo na najodločnejši način upri vsaki nemškonaacionalni slavnosti stoletnice tu- kajšnje gimnazije, ki bi po pravici že morala biti davno povsem slovenska.

Književnost in umetnost.

„Popotnik“ prijavlja v 4. letošnjem zvezku to-le bogato vsebino: 1. Avguštin Po- žegar: Telesni siločut in njegova higijena — 2. Dr. L. Janiš in Drag. Pribil: Bolno dete. — 3. Fr. Kocbek: Kako se naj obravnava „oko“ na vseh stopnjah ljudske šole s higijenskega stališča? 4. Janko Polák: Spisje v prvem šolskem letu. — 5. H. Čok: Edmondo de Amicis. — 6. Dr. K. Ozvald: Reforma zrelostnega izpita na srednjih šolah. — 7. D. P. („Komensky“): Zakaj nekateri učenci ne dosegajo v šoli zahtevanih uspehov? — 8. Književno poročilo. — 9. Razgled: Li- stek. — Pedagoški paberki. — Kronika. — „Popotnika“ iznova najtopleje priporočamo.

V spomin Trubarjeve štiristoletnice. — Primož Trubar, oče slovenske književnosti, je rojen 8. junija l. 1508 — je izdala sloven- ska sekcija „Svobodne Misli“ v Pragi kot 2. zvezek svoje knjižnice kulturno-historično študijo „Primož Trubar in naša reformacija“. O knjižici izpregovorimo o priliki več, danes jo toplo priporočamo.

Nova Slomškova slika. Akademski slikar Pistor je naslikal rajnega Slomška in razstavil sliko v Celovcu. Kakor pravijo, je Slomšek zadet izvrstno in prekaša ta slika vse dosedanje.

Novi slovenski listi. V Ljubljani je začel izhajati nov list z imenom „Belokranjec“, ki bo glasilo belokranjskih kmetov. Geslo mu je: Na delo za staro pravdo! Iz- hajal bo po dvakrat na mesec. Tiska ga Blasnikova tiskarna. Uredništvo mu je pa v Gradaču, Bela Krajina. — V „Zadrugi tiskarni“ v Ljubljani je začel izhajati klerikalen list „Slovenski Meščan“. — Pri Hribarju v Ljub- ljani tiskajo nov ilustrovan mesečnik „Promet in gostilna“.

Matica Hrvatska. Ta teden so se za- čele razpošiljati knjige „Matice Hrv.“ za leto 1907. (sedem knjig, med njimi tudi „Kolo hrvatskih umjetnika“ z 10 barvnimi slikami in „Slovenske novele in povesti“ od Levstika do Kršnjaka). — „Matica Hrv.“ je poleg teh redovnih knjig, ki jih dobe vsi člani v svoji „Mali knjižnici“, izdala še „Uredbo vsemira“, po Schrei- nerju prevedel dr. Kučera, in pa „Pro- metna politika u obćini ugarska prom etna politika u Hrvatskoj“ (vsaka teh dveh knjig stane za člane 50 h), končno še Ovidijeve Metamorfoze, pre- vedel T. Maretić (cena za člane 2 K 50 h) in pa drugi letnik smotre „Glas Matice Hr- vatske“ (za člane 1 K 50 h). — Tistim članom, ki se za „Kolo hrv. umjetnika“ v smislu ene prejšnjih objav doplačali 2 K, se bo ta vsota vračunala za l. 1908., ako namestote tega ne žele obeh zvezkov „Male knjižnice“ in „Glasa Matice Hrvatske“ ali Ovidijevih „Metamorfoz“, oboje z doplačilom 50 h. — Članarina „Ma- tice Hrv.“ za Slovence je 4 K in se pošilja poverjenikom „Matice Hrvatske“ ali pa naravnost v Zagreb.

Kulturno delo.

+ Prošnja. „Bratno društvo v Gabrji pri Celju“, ki se je v velevažni postojanki dne 20. januarja 1907 ustanovilo, ima v prvi vrsti namen pospeševati omiko s čitanjem knjig in časopisov. Ker pa odbor v doglednem času z ozirom na razne druge potrebe ne more nabaviti raznih znanstvenih in pripovednih knjig za društveno knjižnico, se tem potom obrača na slavno občinstvo s prošnjo, naj ono pripomore po moči, bodisi z brezplačno podar- itvijo knjig ali pa z denarnimi prispevki. — Dasiravno je naša domovina danes preplavljena z enakimi prošnjami, vendar se odbor nada, da ne bo ta prošnja zaman. — Odbor društva pa tudi narod bo hvaležen za to človekoljubno delo. — Prejem eventualnih darov bo odbor potrdil.

+ Tolstega osemdesetletnica se pro- slavi na slovesen in dobrodelen način. V Ber- linu, Parizu in Londonu so se osnovali priprav- ljalni odbori v to proslavo. Petrograjski mestni svet se tudi pripravlja na slovesno praznovanje. Zgradijo mislijo šolo, ki bi nosila Tolstega ime; napraviti hočejo za 40.000 učencev v petro- grajskih ljudskih šolah berila z izvlečki iz Tolstega del; slika Tolstega se ima obesiti po vseh šolah; hoče se napraviti tudi celo vrsto humanitarnih in filantropijskih zavodov, kakor ljudske knjižnice, ljudske kuhinje, ogrevalnice, azili za siromake brez strehe, vse to povodom tega jubileja.

Politiški pregled.

*** Cesar za Fejervaryje žrtve.** Cesar je odredil, da dobe tisti uradniki, ki jih je na- stavilo Fejervaryjevo ministrstvo, a so bili s padom ministrstva odpuščeni, svoje plače in stanarino do konca življenja iz cesarjeve pri- vatne blagajnice. Uradniki, ki so izgubili plače, pa dobe tudi iz cesarjeve blagajnice, odprav- nino v znesku njih letne plače. Za prvi na- men bo treba plačevati vsako leto 100.000 K, za odpravnino pa 300.000 K.

*** Poslanec dr. Ploj za slovensko srednje šolstvo.** V seji proračunskega odseka